

Bijlage I: Uitvoeringsnota huiselijk geweld en kindermishandeling 2014

Inleiding

8 juni 2009 is het Implementatieplan beleid huiselijk geweld in de Veiligheidsregio Kennemerland door de raad vastgesteld. Deze visie loopt tot en met 2014. Per 01.01.2015 zal een nieuwe regiovisie van kracht worden. Elk jaar neemt het college van B&W aan de hand van deze visie een besluit over de uitvoering aanpak Huiselijk geweld en aanpak kindermishandeling.

Eerst beschrijven wij kort de inhoud van de bovengenoemde visie. Ook beschrijven wij in deze nota de stand van zaken van de in deze visie beschreven ambities. Daarnaast gaan wij in op andere relevante ontwikkelingen zoals de Wet Meldcode, de decentralisatie Jeugdzorg en de aanpak van ouderenmishandeling. Tot slot geven wij inzicht in de uitvoering van het beleid voor het jaar 2014.

Visie meerjarig beleid¹

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld. Ook al speelt dit geweld zich af in de privésfeer ('achter de voordeur'), neemt de overheid verantwoordelijkheid voor de preventie en de aanpak van het probleem. Dat is sinds enige jaren niet alleen de opvatting van de landelijke overheid. Het is ook het uitgangspunt in Haarlem en de veiligheidsregio Kennemerland.

Voor preventie en hulpverlening geldt dat iedereen moet worden bereikt en bediend. Wij kiezen voor een integraal beleid huiselijk geweld, waarin aandacht is voor de verschillen tussen groepen en waarbinnen ruimte is voor specifiek aanbod indien nodig. Bij huiselijk geweld gaat het om geweld in veelal duurzame relaties, waarbij plegers en slachtoffers zich vaak – ondanks het geweld – nauw met elkaar verbonden voelen. Dat betekent dat het probleem als geheel (gezin, partnerrelatie, familie in het geval van eengerelateerd geweld) aangepakt moet worden. Er is een systeembenadering nodig om het probleem structureel op te lossen.

Visie

Geweld achter de voordeur is niet acceptabel. De inzet van de Veiligheidsregio Kennemerland (in het vervolg in deze tekst spreken wij over regio) is daarom om huiselijk geweld te voorkómen en, als het zich toch voordoet, direct in te grijpen en het te stoppen.

Missie

De regio Kennemerland bestrijdt huiselijk geweld effectief door een integrale, regionale systeemgerichte aanpak. We nemen als (regio)gemeenten de verantwoordelijkheid voor het scheppen van de nodige randvoorwaarden die een adequate preventie en aanpak van huiselijk geweld mogelijk maken. Omdat het realiseren van de missie alleen mogelijk is met de inbreng van een groot aantal partners - professionals, vrijwilligers en burgers - investeren we ook intensief in draagvlak en samenwerking.

¹ De implementatienota huiselijk geweld beschrijft de regierol van de centrumgemeente, de missie, visie en de doelstellingen van het beleid en hoe de regiogemeenten de aanpak gaan verbeteren.

Stand van zaken ambities meerjarig beleid

In de implementatienota beleid huiselijk geweld in de Veiligheidsregio Kennemerland uit 2009 zijn 17 ambities beschreven. Een groot aantal ambities is gerealiseerd (zie voor de toelichting bijlage stand van zaken ambities meerjarig beleid), een aantal is nog in uitvoering. Specifiek willen wij nog ingaan op een tweetal ambities.

Het gaat hierbij om:

1. Uitbreiding van het aantal (preventieve) huisverboden
2. Oplossing van het knelpunt van de bezettingsgraad vrouwenopvang (uitbreiding aantal plekken en huisvestingsproblematiek)

1) Uitbreiding van het aantal huisverboden.

De regio maar ook de landelijke overheid is positief over het instrument huisverbod. Het huisverbod (THV) biedt een time-out in een geval van huiselijk geweld, heel snel na het plaatsvinden van de crisis/escalatie. Mensen zijn dan vaak nog onder de indruk van het gebeurde en zijn sneller bereid hulpverlening te accepteren.

Staatssecretaris Teeven heeft alle burgemeesters op 20 juli 2011 een brief gestuurd over de Wet tijdelijk huisverbod. Hij bepleitte in deze brief o.a. om het huisverbod meer preventief op te leggen ook in geval van kindermishandeling.

Conform de vijfde benoemde ambitie in het implementatieplan sluit de regio aan bij deze wens om het huisverbod meer preventief in te zetten. In april 2012 hebben de burgemeesters in de regio daarom het besluit genomen om meer te werken met proactieve huisverboden (inclusief als er sprake is van kindermishandeling).

In 2012 zijn er 80 huisverboden opgelegd. In 2013 zien we een lichte afname met 60 huisverboden op peildatum 19 november 2013, waarbij een opmerkelijke stijging van THV's in de Haarlemmermeer is opgetreden. Om de oorzaak te achterhalen gaan wij hierover met de betreffende ketenpartners (politie en het SHG) in gesprek. In 2014 blijft het inzetten van het tijdelijk huisverbod een prioriteit.

2) Oplossing van het knelpunt van de bezettingsgraad vrouwenopvang

De hoge bezettingsgraad in de vrouwenopvang is al enige tijd onderwerp van gesprek. De vraag is vele malen groter dan het aanbod. In het beleid is aangegeven dit knelpunt op te lossen door het aantal plekken uit te breiden. In de loop van 2011 is het aanbod met 1 plek uitgebreid.

Het blijkt echter dat uitbreiding van het aantal plaatsen niet de enige oplossing is omdat de hoge bezettingsgraad ook veroorzaakt wordt door de geringe uitstroombmogelijkheden naar contingentwoningen. De vraag naar contingentwoningen is hoger dan het aanbod.

Om het bovengenoemde op te vangen is daarom ingezet op een aantal (korte) termijnoplossingen:

- overleg met gemeente en woningbouwcorporaties om aantal contingenten te vergroten (vergroten uitstroom/doorstroom). In de planning staat om medio 2014 de contingentenregeling te evalueren.
- uitbreiding aantal aansluitingen AWARE ("noodknop") waardoor mensen thuis kunnen blijven wonen (minder instroom);
- extra aandacht voor risicotaxatie: alleen residentieel opnemen als er echt gevaar is dat niet ambuland opgelost kan worden (minder instroom).
- Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat er een discussie is ontstaan over de ambitie om het aantal plaatsen vrouwenopvang uit te breiden. Vraag is of een uitbreiding van intramurale opvang het juiste antwoord is voor de hoge

bezettingsgraad binnen de vrouwenopvang of dat bijvoorbeeld ambulante ondersteuning een oplossing zou kunnen bieden.

De gemeente is met Blijf in gesprek over een toekomstgerichte oplossing.

Eind november 2013 heeft Blijf een voorstel voorgelegd. In dit voorstel adviseert Blijf een bovenregionale financieringsmodel voor de centrumgemeenten Alkmaar, Haarlem, Amsterdam, Zaanstad, Almere en Hilversum. In dit voorstel staan verschillende scenario's beschreven. Haarlem en de overige centrumgemeenten zullen naar verwachting het eerste kwartaal 2014 een bestuurlijk standpunt innemen over dit voorstel.

Ontwikkelingen

Algemeen

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is de laatste jaren in ontwikkeling en onder de aandacht van een groot publiek gebracht. Het beleid van de rijksoverheid en de regio werpt zijn vruchten af. De ketenpartners werken steeds meer samen en de effecten van het beleid zijn merkbaar voor zowel professionals als voor de burgers die betrokken zijn bij huiselijk geweld. Dit blijkt onder andere uit de flinke toename van meldingen binnen het Steunpunt Huiselijk Geweld.

- *Opstellen nieuwe regiovisie*

8 juni 2009 is het implementatieplan beleid huiselijk geweld in de Veiligheidsregio Kennemerland door de raad vastgesteld. Deze visie loopt tot en met 2014. Per 01.01.2015 zal een nieuwe regiovisie van kracht worden.

- *Onzekerheden toekomstig verdeelmodel doeluitkering – formele opzegging subsidierelaties*

Naar verwachting wordt per 2015 de financiering van vrouwenopvang gewijzigd ((DU/VO)). Het is op dit moment onbekend hoe het nieuwe verdeelmodel voor het budget VO eruit ziet en dus is onbekend welk budget ter beschikking staat met ingang van 2015.

Ook is onbekend of de centrumgemeenten als zodanig worden gehandhaafd en zo ja, of Haarlem centrumgemeente blijft. Dit zal in 2014 duidelijk worden.

Om te kunnen overschakelen naar de nieuwe financieringswijze heeft het college op 29-10-2013 het besluit genomen om de subsidies op het gebied vrouwenopvang formeel te beëindigen per 01.01.2015 (zie nota "Voorstel voorgenomen opzegging subsidies maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en methodische thuisbegeleiding, reg.nr. 2013/357895). Doordat dit op tijd gebeurt, krijgen instellingen de tijd zich op de nieuwe situatie voor te bereiden.

Zodra meer bekend is hoe de nieuwe financieringswijze vanuit het Rijk eruit gaat zien, zal het college aan de raad voorstellen doen hoe deze taken te organiseren en te financieren vanaf 2015.

- *Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*

De Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is op 1 juli 2013 van kracht geworden. Deze wet verplicht alle beroepskrachten die werken met volwassenen, ouders en/of kinderen om bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling te werken met een meldcode. Dit heeft effect, zo blijkt uit onderzoek. Professionals die een meldcode gebruiken, gaan 2 tot 3 keer zo vaak over tot handelen dan professionals die geen meldcode hanteren. Het gaat hierbij niet om een meldplicht, maar om een meldrecht voor professionals.

Met het inwerking treden van deze wet is het SHG een wettelijk advies- en meldpunt voor alle vormen van huiselijk geweld geworden. Dit houdt in dat het SHG een wettelijke basis heeft om meldingen van huiselijk geweld aan te nemen, te registreren, te onderzoeken, te beoordelen of hulp noodzakelijk is en zo nodig de toeleiding naar deze hulp te organiseren. In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is het meldrecht opgenomen voor beroepskrachten in alle sectoren als zij een vermoeden van huiselijk geweld willen melden

bij het SHG. Veel organisaties hebben inmiddels aandachtsfunctionarissen en zijn klaar om volgens de Wet meldcode te gaan werken.

O.a. door de invoering van de Wet Meldcode en toename in doorverwijzingen door de politie zien wij een toename aan meldingen bij het Steunpunt Huiselijk Geweld. Vanwege een tekort aan budget is in 2013 al het besluit genomen te werken met een prioritering. Prioritering houdt in dat het SHG bepaalde meldingen met voorrang oppakt en bepaalde meldingen niet behandelt of later. Een onderverdeling wordt gemaakt in codes: rood, oranje en geel:

- Bij code rood is er sprake van een direct veiligheidsrisico en dient direct ingegrepen te worden. Kenmerken zijn: grote kans op recidive, grote kans op escalatie, ernstig huiselijk geweld, veiligheid van kinderen in het geding.
- Bij code oranje is er sprake van hoge prioriteit. Kenmerken zijn: grote kans op recidive, vooralsnog kleine kans op escalatie, ernstig huiselijk geweld, veiligheid van kinderen niet acuut in het geding.
- Bij code geel is er sprake van lage prioriteit. Kenmerken zijn: kleine kans recidive, kleine kans op escalatie, nog geen sprake van ernstig huiselijk geweld, geen kinderen of veiligheid van kinderen in het geding.

Eind augustus 2013 bleek dat niet elke melding direct opgepakt kon worden (er was sprake van een wachtlijst van 300 meldingen). Ook bleek uit de gesprekken met het SHG dat de informatie in de politiemeldingen niet altijd volledig is. Zo komt het bijvoorbeeld voor dat niet bekend is of er al dan niet kinderen betrokken zijn. Daarom is het SHG in 2013 in overleg met de gemeente gestart met het nabellen van alle meldingen inclusief de meldingen die eind augustus op de wachtlijst stonden.

Door deze verbetering in de werkwijze wordt nu een goede inschatting gemaakt van de risico's. In 2014 zal daarom ook elke melding nagebeld worden. Wij blijven het nauwlettend volgen.

Het SHG heeft voor 2014 een inschatting gemaakt van het aantal meldingen. Voor het jaar 2014 heeft het SHG € 1.336.230,- subsidie aangevraagd. Volledige honorering van de aanvraag zou betekenen dat er naar verwachting geen wachtlijst is. Echter vanwege een tekort aan middelen kunnen wij niet de totale aanvraag van het SHG honoreren. Voor het jaar 2014 hebben wij ten opzichte van 2013 iets meer ruimte in het budget.

Om de wachtlijst te minimaliseren besluiten wij daarom de subsidie aan het SHG ten opzichte van 2013 met € 30.000,- te verhogen. Hiermee verstrekken wij in 2014 in totaal € 1.200.535,- aan het SHG.

- *Transitie Jeugdzorg*

De Jeugdzorg zal per 2015 naar de gemeente gedecentraliseerd worden. De verantwoordelijkheid voor en financiering van alle jeugdzorg wordt overgedragen van provincie naar gemeenten.

Deze decentralisatie heeft veel raakvlakken (o.a. samenvoeging van het SHG en AMK) met de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Binnen de uitvoering streven wij naar een geïntegreerde aanpak.

Het SHG voert nu twee pilots uit. Beiden zijn gericht op een meer geïntegreerde aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er wordt samengewerkt met de beide bureaus Jeugdzorg (BJZNH en BJAA) en het Kinder- Jeugd en Traumacentrum.

Dit heeft geleid tot een verbeterde werkwijze en samenwerkingsafspraken, snellere doorlooptijden en een meer dan voorheen geïntegreerde aanpak. Kinderen komen hiermee eerder in beeld.

Er is zowel aandacht voor de kindveiligheid als voor de relatiedynamiek tussen ouders die aan het huiselijk geweld ten grondslag ligt. Ook is binnen het SHG de expertise op kindveiligheid toegenomen.

- *Multidisciplinair kindercentrum (MDCK)*

Sinds 28 november 2011 vindt er een wekelijks casusoverleg plaats. Dit is een multidisciplinair team van specialisten op het terrein van kindermishandeling. Hierin staat het kind centraal. Hulpverlening en justitie werken in dit expertteam integraal samen. Snelheid van handelen en de veiligheid van het kind staan voorop.

De ambitie van het MDCK is om een aanpak van kindermishandeling te realiseren:

- Die kind- en gezinsvriendelijk is en waarin het kind en zijn/haar gezin centraal staat i.p.v. de werkwijze van instanties.
- Waarbij de snelheid van handelen en de veiligheid van kinderen voorop staan omdat iedere dag dat een kind mishandeld, misbruikt of verwaarloosd wordt, er één te veel is.

Een wekelijks casusoverleg is niet het einddoel van het MDCK. De wens is om te werken met een dagelijks team die een ingewikkelde casus direct op kan pakken en zelf kan uitvoeren.

Met de partners hebben wij stappen gezet. Naar verwachting zal het MDCK in de zomer van 2014 in 1 pand met elkaar samenwerken. In dit pand werken dan medewerkers uit de jeugdzorg en de jeugd-GGZ, het SHG, ziekenhuis het Spaarne, politie en justitie samen. Groot voordeel is dat een kind niet iedere keer hetzelfde verhaal opnieuw hoeft te vertellen. Een kind (en zijn/haar gezin of netwerk) wordt zo niet van de ene naar de andere instelling verwezen.

- *Aanpak Ouderenmishandeling*

Ouderen die afhankelijk zijn geworden van de zorg van anderen, of dat nu familie is, professionals of vrijwilligers, dienen zich veilig te voelen én moeten veilig te zijn. Helaas is daar lang niet altijd sprake van. Na ruim vijftien jaar ervaring met meldingen van ouderenmishandeling en de opvolging daarvan, moeten we helaas constateren dat er nog altijd veel misstanden tegen ouderen in afhankelijkheidsrelaties in onze samenleving voor komen en niet gemeld worden.

In 2013 hebben wij daarom flink geïnvesteerd in de aanpak ouderenmishandeling. Zo is onder andere binnen het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) een aandachtsfunctionaris aangesteld met specialiteit ouderenmishandeling. Deze geeft voorlichting, advies en consultatie. Binnen het SHG is ook het meldpunt ouderenmishandeling ondergebracht. Dit heeft inmiddels geresulteerd in de stijging van het aantal meldingen binnen het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Wij blijven ons sterk maken voor een zo vroeg mogelijke signalering en het stoppen van het geweld en een zo snel mogelijk herstel van een veilige situatie voor de oudere.

Pilot Financiële uitbuiting

Uit de meldingen binnen het SHG blijkt dat financiële uitbuiting van ouderen geregeld voorkomt. In 2014 gaan wij daarom extra inzetten op het tegengaan van financiële uitbuiting van ouderen.

Het ministerie van VWS heeft centrumgemeente Haarlem uitgekozen als 1 van de pilotsregio's voor de aanpak van deze specifieke vorm van ouderenmishandeling. In deze pilot streven wij naar afspraken met regionale partijen zoals bijvoorbeeld de Koninklijke Notariële Broederschap en de bankensector. De doelstelling is tweeledig. Ten eerste, het verbeteren van de signalering van financiële uitbuiting van ouderen. Vervolgens het effectief ingrijpen bij misstanden. Onder regie van de gemeente is eind november 2013 een lokaal projectteam van start gaan. De uitvoering loopt tot eind 2014.

Uitvoering 2014 huiselijk geweld en kindermishandeling

Aanpak (basis)	Korte omschrijving	bedrag
Basisfuncties Steunpunt huiselijk geweld (SHG) en crisisinterventie en casemanagement in het kader van de wet Tijdelijk huisverbod	Frontoffice, (digitale)informatie en adviesvragen, consultatie, meldingen HG aannemen en opvolgen, casemanagement, uitvoering crisisinterventie en casusregie bij een tijdelijk huisverbod	€ 663.607,-
Versterking aanpak ouderenmishandeling (SHG)	Pilot financiële uitbuiting ouderen, consultatienetwerken, voorlichting en preventie, consultatie en advies, trajecten crisisinterventie en casemanagement.	€ 156.928,-
Producten ten gevolge van toename meldingen. Het optimaliseren van de ketenaanpak van de aanpak van geweld in huiselijke kring (SHG)	Capaciteit SHG i.v.m. Wet Meldcode en toename meldingen. Procesregie: casussturing, monitoring samenwerking binnen de keten en optimalisering van samenwerkingsafspraken binnen de keten.	€ 380.000,- ²
Hulpverlening in het kader van het huisverbod	Terugvalpreventieprogramma vanuit reclassering aan de uithuisgeplaatste na oplegging huisverbod	€ 65.000,-
26 units vrouwenopvang (Blijf)	Blijfgroep:het bieden van vervolgoopvang inclusief ondersteunende begeleiding.	€ 1.371.656,-
1 noodbed (Blijf)	Blijfgroep: binnen het Oranjehuis is een noodbed beschikbaar in geval van acute crisis.	€ 61.500,-
40 trajecten Aware (Blijf)	Mobiel beveiligingssysteem met begeleiding	€ 100.000,-
Beleidsregie centrumgemeente	Budget is bestemd voor de uitvoeringskosten (ambtelijke kosten) i.h.k.v. taken centrumgemeentefunctie.	€ 100.000,-
Regionale aanpak kindermishandeling	Realisatie MDCK binnen het Spaarne Ziekenhuis.	€ 11.327,-
Versterking aanpak ouderenmishandeling	Uitvoeringskosten (o.a. congres) pilot financiële uitbuiting ouderen	€ 5.000,-
Totaal te besteden in 2014		€ 2.915.018,-

² Dit betekent een verhoging van het subsidie t.o.v. 2013 van € 30.000,-.

Financiële paragraaf

Toekomst verdeelmodel DU vrouwenopvang

In 2010 en 2011 heeft de Commissie De Jong onderzoek gedaan naar het stelsel van vrouwenopvang en de verdeling van middelen. De uitkomst van dit onderzoek kan leiden tot een andere verdeling van middelen vrouwenopvang per 01.01.2015.

Castricum Uittreding

De gemeente Castricum heeft per 01.01.2014 de centrumgemeente Haarlem voor centrumgemeente Alkmaar verruild.

Voor het jaar 2014 betekent dit een structurele vermindering in de decentralisatieuitkering van € 124.000,-.

Middelen voor opstellen regiovisie

In de septembercirculaire 2013 heeft het ministerie van VWS besloten de decentralisatieuitkering vrouwenopvang voor 2013 en 2014 te verhogen. Elke centrumgemeente voor vrouwenopvang krijgt zowel in 2013 als in 2014 een extra bedrag van € 75.000. Dit is bestemd voor het opstellen van een regiovisieaanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Deze middelen zijn niet uitgegeven i.v.m. late kennisgeving. Bovendien loopt de huidige visie tot 01.01.2014. Deze regionale middelen zetten wij in voor de uitvoering 2014 via budgetoverheveling bij berap 3-2013.

Uitvoeringskosten centrumgemeentefunctie

De gemeente Haarlem is centrumgemeente voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Samenhangende met onze taken als centrumgemeente worden deze kosten ad € 100.000,- gedekt binnen de DU/VO.

Stelpost programma 10

De stelpost ad €100.000,- op programma 10 vullen wij in met de ambtelijke inzet van € 100.000,- (zie uitvoering 2014).

Voor 2014 is de dekking al volgt:

Omschrijving	bron	bedrag	codering
DU Vrouwenopvang	September/decembercirculaire 2013	€ 2.680.457,- ³ waarvan €100.000,- voor ambtelijke inzet	668501-44252
DU restbudget 2013	3 ^e Berap 2013	€ 40.000,-	668501-44252
DU aanvullend, septembercirculaire 2013	3e Berap 2013	€ 75.000,-	668501-44252
Ondersteunende begeleiding Blijfgroep	Budgetmaatregelen AWBZ	€ 119.561,-	667501-44252
Totale dekking		€ 2.915.018,-	

³ Dit bedrag is incl. € 100.000,- uitvoeringskosten ambtelijke capaciteit i.v.m. centrumgemeentefunctie. Om aansluiting te houden op de hoogte van de DU/VO ad € 2.680.457,- is ervoor gekozen de € 100.000,- wel op programma 3 te verantwoorden. Dit met het oog op de aankomende invoering van het deelfonds sociaal domein waarin vermoedelijk de DU/VO wordt opgenomen (zie meicirculaire 2013 pag. 4).

